

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

Protokolant Kinga Sternik

w sprawie zażaleń: **M. M. – osoby wykonującej prawa zmarłego pokrzywdzonego X. X. i in.**

na postanowienie prokuratora Prokuratury Regionalnej w [...] z dnia 8 stycznia 2025 r., sygn. [...], o umorzeniu śledztwa, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 12 czerwca 2025 r., wniosku Sądu Rejonowego w X. o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu zawartego w postanowieniu z dnia 11 kwietnia 2025 r., [...], na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

przekazać sprawę Sądu Rejonowego w X. o sygn. akt [...] do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Y.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2025 r. Sąd Rejonowy w X. wystąpił w trybie art. 37 k.p.k. do Sądu Najwyższego z wnioskiem o rozważenie możliwości przekazania zażaleń: adw. M. Z. - kuratora ustanowionego dla małoletniego pokrzywdzonego X.X.1. (k. 4512-4514 akt sprawy o sygn. [...]), adw. M. K. i adw. M.K.1. – pełnomocników osoby wykonującej prawa zmarłego pokrzywdzonego X. X. - M. M. (k. 4517-4528 akt sprawy o sygn. [...]) i adw. M. T. - pełnomocnika opiekuna prawnego małoletniego X.X.1. - A. S. (k. 4546-4586 akt sprawy o sygn. [...]) na

postanowienie prokuratora Prokuratury Regionalnej w [...] z dnia 8 stycznia 2025 r., sygn. [...], o umorzeniu śledztwa oraz zażalenia z dnia 26 lutego 2025 r. R. P. – [...] (k. 4506 akt sprawy o sygn. [...]) na zarządzenie z dnia 17 lutego 2025 r. o odmowie przyjęcia zażalenia na postanowienie z dnia 8 stycznia 2025 r. o umorzeniu śledztwa (k. 4511 akt sprawy o sygn. [...]), do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu spoza obszaru właściwości Sądu Okręgowego w X. i Sądu Okręgowego w X.1. z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. Przedmiotowa sprawa (o sygn. [...]) dotyczy wskazanych wyżej zażaleń na postanowienie prokuratora Prokuratury Regionalnej w [...] z dnia 8 stycznia 2025 r., sygn. [...], o umorzeniu śledztwa w sprawie o czyn zabroniony z art. 231 § 1 k.k. (art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.), rzekomo popełniony m. in. przez sędziów Sądu Rejonowego w X. w sprawach o sygn. [...], [...], [...] ([...], [...], [...]) poprzez nieprawidłową realizację czynności zabezpieczających wynikających z art. 109 k.r. i o., w sytuacji zagrożenia dobra małoletnich X. X. i X.X.1. i działania tym samym na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego ww. pokrzywdzonych (czyn z pkt. 1 zaskarżonego postanowienia).

Uzasadniając potrzebę przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu Sąd Rejonowy w X. stwierdził m. in., że cyt.: „[s]prawy o sygn. [...] i [...] były prowadzone przez SSR X. Y., która nadal pracuje w [...] Wydziale Rodzinnym, a uprzednio pracowała w [...] Wydziale Karnym Sądu Rejonowego. Z kolei sprawa o sygn. [...] była w referacie obecnej Prezes Sądu Rejonowego w X. SSR X.Y.1. Oczywiście jest, że jako Prezes Sądu Rejonowego w X. SSR X.Y.1. pozostaje zwierzchnikiem służbowym wszystkich sędziów Sądu Rejonowego w X. Pozostali w/w sędziowie pozostają w relacjach zawodowych i koleżeńskich z resztą grona sędziowskiego, głównie w pionie karnym, gdyż często razem orzekali w jednych wydziałach w przeszłości. W związku z tym ewentualnie podjęta procedura odebrania oświadczeń od poszczególnych sędziów i rozpoznania indywidualnych wniosków o wyłączenie, jak pokazuje praktyka, będzie procesem wielomiesięcznym”. Ponadto, z załączonej do sprawy dokumentacji wynika, że liczne grono sędziów sądu właściwego orzekało w sprawach dotyczących rodziny pokrzywdzonych, byli to: SSR X.Y.1., SSR X.Y.2., SSR X.Y.3., SSR X.Y., SSR X.Y.4., SSR X.Y.5., SSR X.Y.6., SSR X.Y.7. Osoby te, jak wskazał sąd wnioskujący,

są w dalszym ciągu czynnymi sędziami orzekającymi w ramach [...] Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w X. Co więcej, część z nich przez długi okres była związana z pionem karnym właściwym do rozpoznania zażaleń w tej sprawie, tj. SSR X.Y.2., SSR X.Y.3., SSR X.Y.7., SSR X.Y i SSR X.Y.5. Rozpoznanie zażaleń, w których sformułowano zarzuty dopuszczenia się nieprawidłowości m. in. przez ustalonych sędziów Sądu Rejonowego w X., w tym osobę aktualnie kierującą tym Sądem, może wywołać u uczestników tego postępowania (w szczególności u samych skarżących) lub u postronnych obserwatorów przeświadczenie - choćby mylne - o niemożności bezstronnego rozpoznania tej sprawy (k. 3-6 akt SN).

Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału IV Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2025 r. wniosek Sądu Rejonowego w X. o przekazanie sprawy o sygn. akt [...] do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu zarejestrowano w repertorium KO pod numerem IV KO 58/25 zaś co do sprawy o sygn. akt [...] wniosek zarejestrowano odrębnie w repertorium KO pod numerem IV KO 60/25 (k. 7 akt SN).

Postanowieniem z dnia 4 czerwca 2025 r., sygn. IV KO 60/25, Sąd Najwyższy przekazał sprawę zażalenia R. P. – [...] na zarządzenie prokuratora Prokuratury Regionalnej w [...] z dnia 17 lutego 2025 r. o odmowie przyjęcia zażalenia na postanowienie z dnia 8 stycznia 2025 r. o umorzeniu śledztwa, sygn. [...], do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Y.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Inicjatywa Sądu Rejonowego w X. zasługiwała na uwzględnienie i sprawę należało przekazać do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że zastosowanie art. 37 k.p.k. uzasadniają takie konkretne sytuacje, które mogą wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie - chociażby mylne - o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2007 r., II KO 36/07, SIP «Lex» nr 282245). W podobnym duchu wypowiedziała się najwyższa instancja

sądowa choćby w postanowieniach z dnia 13 lipca 1995 r., III KO 34/95, OSNKW 1995 nr 9-10, poz. 68, str. 83 czy z dnia 17 maja 2006 r., II KO 27/06, SIP «Lex» nr 186944.

Każdorazowo wniosek o przekazanie danej sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, o którym mowa w art. 37 k.p.k. należy potraktować indywidualnie. Decyzja o przekazaniu sprawy, wynikająca z potrzeby uniknięcia uszczerbku dla dobra wymiaru sprawiedliwości, musi uwzględniać niepowtarzalny układ faktyczny i procesowy danej sprawy. To konkretne okoliczności sprawy determinują potrzebę ewentualnego odstąpienia do zasady rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy.

Konieczność rozpoznania przez sąd właściwy miejscowo środków zaskarżenia na postanowienie w przedmiocie umorzenia śledztwa co do czynu zabronionego, którego mieli się rzekomo dopuścić m. in. sędziowie Sądu Rejonowego w X., tj. SSR X. Y. oraz SSR X.Y.1., która pozostaje przełożonym - w sensie podległości administracyjnej - wszystkich sędziów orzekających w ww. Sądzie, w tym sędziego referenta sprawy, stanowi sama w sobie okoliczność, która w zewnętrznym odbiorze osłabiać może zaufanie do bezstronności sądu właściwego do rozpoznania sprawy przez powstanie wątpliwości co do istnienia warunków do obiektywnego i bezstronnego rozpoznania sprawy nie tylko w oczach samych zainteresowanych, tj. autorów zażaleń, ale również w odbiorze społecznym, co uzasadnia przekazanie jej innemu sądowi równorzędnemu do rozpoznania. Nie bez znaczenia pozostaje też okoliczność, iż sprawa tragicznie zmarłego X. X. ma duży wydźwięk społeczny. Jak trafnie wskazał sąd wnioskujący cyt.: „[s]ama tragiczna śmierć, jak i towarzyszące temu okoliczności związane z działaniem organów państwa w okresie poprzedzającym, wywołały silne poruszenie wśród opinii publicznej i nadal pozostaje w zainteresowaniu nie tylko mediów, relacjonujących na bieżąco przebieg postępowania, ale różnych organizacji społecznych”. Dla dobra wymiaru sprawiedliwości w zaistniałej sytuacji z uwagi również na przedmiot postępowania uznano za konieczne, aby wszelkie decyzje procesowe i orzeczenie sądowe były wydawane poza okręgiem [...] i [...], gdyż sprawa niniejsza obejmuje też postępowania prowadzone przez ustalonych sędziów Sądu Rejonowego w X.2.

Tym samym jako właściwy do rozpoznania przedmiotowej sprawy należało wskazać na Sąd Rejonowy w Y., znajdujący się w obszarze właściwości Sądu Okręgowego w Y., bacząc na to, by odległość dzieląca sąd właściwy z delegacji od siedziby Sądu Rejonowego w X. była możliwie niewielka i tym samym dojazd do wskazanego sądu dla uczestników postępowania — najmniej uciążliwy.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PŁ]

[a.ł]